

ОСОБЕНОСТИ ПРИ НАЧИСЛЯВАНЕ НА ДАНЪК ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ В ПРОЦЕСА НА ЦЕНООБРАЗУВАНЕ В ТУРИЗМА

Автор: Борислав Атанасов

FEATURES OF LEVYING WITH VALUE ADDED TAX IN PROCESS OF PRICING IN TOURISM

Author: Borislav Atanasov

Резюме: В статията се разглеждат особеностите при начисляване на данък добавена стойност (ДДС) в процеса на ценообразуване в туризма от гледна точка на предоставяне на основни и допълнителни туристически услуги. Изведени са различия на основа на отношенията между туроператори и туристически агенти по предоставяне на туристически услуги при формиране на индивидуална и пакетна цена, както и на основата на тълкувателни решения на съда на ЕС за прилагане на единна и диференцирана данъчна ставка.

Ключови думи: данък добавена стойност; туризъм; ценообразуване; хотелиер; туроператор.

Abstract: The article investigates the features of levying with value added tax (VAT) in the process of pricing in tourism in terms of providing of basic and additional tourist services. Differences based on the relations between tour operators and tour agents providing tourist services in the determination of individual and package price as well as differences based on interpretation decisions of the court of European Union for applying of unified and differentiate tax rate are outlined.

Keywords: value added tax; tourism; pricing; hotel-keeper; tour operator.

JEL: H25, Z30, D40.

Ценообразуването в туризма се обуславя от специфичните характеристики на туристическия продукт и се осъществява по отношение на един или комплексното отчитане на повече от един от неговите елементите. Съгласно разпоредбите на Закона за туризма „под туристически продукт се разбира съвкупността от специфични стопански дейности и природни и антропогенни условия и ресурси в рамките на определена територия, предлагани и потребявани

от туриста по време на неговото пътуване¹. Специфичните стопански дейности са обособени в рамките на хотелиерството, ресторантьорството, туроператорската и туристическата агентска дейност. Те формират съвкупността от туристически услуги, предлагани и потребявани от туриста по време на неговото пътуване. **В туризма като специфична дейност услугите предоставяни на туристите са обособени на основни и допълнителни.**

В състава на основните туристически услуги се включват: настаняване (респ. нощувка); хранене; транспортиране при спазване на специфичните изисквания при извършване на самата транспортна дейност.

Допълнителните туристически услуги са:

- услуги, свързани с пътувания, развлечения, прояви и други събития с културен и опознавателен характер;
- конгресни и делови прояви (организиране на срещи, конференции, семинари, обучения, презентации и други корпоративни събития);
- спортно-анимационни и водноатракционни услуги;
- здравни, спа и уелнес услуги;
- ползване на въжени линии;
- отдаване под наем на плажни съоръжения;
- ски екипировка;
- превозни средства и на плавателни средства за спорт, туризъм и развлечения;
- услуги, предоставяни от школи и клубове по танци, езда, ветроходство и други водни спортове;
- услуги, предоставяни от ски училища;
- други услуги, предлагани и потребявани от туристите по време на тяхното пътуване и престой.

Ценообразуването в туризма е както по направление на основните, а така също и по линия на допълнителните услуги, туроператорската и туристическата агентска дейност.

Туроператорската дейност обхваща организирането на групови и/или индивидуални туристически пътувания с обща цена, предлагани за продажба, пряко или посредством туристически агент с цел туризъм, отдых, развлечения, бизнес, участие или посещение на прояви и събития с културен и опознавателен характер,

¹ Закон за туризма, Обн. ДВ, бр. 30 от 26 март 2013 г., изм и доп., ДВ, бр. 14 от 20 февруари 2015 г.

на конгресни и делови събития или с друга цел. Тя се осъществява от регистриран туроператор, който формира съвкупността от основни и допълнителни услуги при организирани групови и индивидуални пътувания с обща цена и ги предлага на туристическия пазар от свое име и за своя сметка пряко на туристите или чрез туристически агент.

От своя страна *туристическата агентска дейност* е свързана с извършването на посредничество при:

- ◆ продажби на организирани туристически пътувания с обща цена на крайни потребители;
- ◆ пасажерски авиационен, воден и автобусен превоз;
- резервационни, визови и други допълнителни туристически услуги, както и застраховки, свързани с туристическото пътуване.

Туристическата агентска дейност, подобно на туроператорска дейност се извършва от регистрирани туристически агенти, съгласно изискванията на Закона за туризма. Туристическите агенти предлагат пакет от основни и допълнителни услуги при организирани групови и индивидуални пътувания с обща цена от името и за сметка на туроператора.

Организираните групови и индивидуални туристически пътувания с обща цена са пътувания по предварително изготвена програма, която включва комбинация от най-малко две от услугите транспорт, настаняване или други туристически услуги, които не са свързани с транспорта или настаняването и съставляват значителна част от пътуването. Те се предлагат (респ. продават) на цена, която включва всички разходи, и са за срок, по-дълъг от 24 часа, или включват настаняване за пренощуване. Те се осъществяват въз основа на сключен договор между туроператора и туриста и издаден туристически ваучер за вътрешен или изходящ туризъм.

В договора за организирано пътуване с обща цена се съдържа информация за:

- вида на използвания транспорт – въздушен, наземен, воден или комбиниран;
- маршрута на пътуване;
- местоположение и вид на туристическите обекти, предвидени за посещение, когато цената им за посещение е включена в пакетната цена;
- местоположение, вид и категория на местата за настаняване и броя на нощувките;
- вида и категорията на заведенията за хранене и развлечения, броя и вида на храненията;
- стойността на застраховката, която трябва да покрива медицинските разходи при болест и злополука на туриста.

В практиката на туристическите фирми *общата цена се нарича още паушална или пакетна цена*. Общата цена на туристическото пътуване се определя чрез прилагане на разходния подход на ценообразуване. *Калкулирането на общата цена обхваща всички дейности и операции, свързани с определяне на*

икономическите параметри на продукта на туроператора (Neshkov, 1995).

Необходимо е да бъдат изчислени всички разходи, които формират себестойността на туристическото пътуване за едно лице, както и комисионата за туроператора или туристическия агент.

Разнообразният обхват на стоките и услугите, които формират съдържанието на организиранияте групови и индивидуални туристически пътувания с обща цена, се предопределя от:

- ⑩ дестинацията, периода и времето на осъществяване на пътуването според туристическия сезон (основен сезон, извън сезона);
- ⑩ вида и характера на туристическото пътуване (пряко, с престои, обиколно и др.);
- ⑩ използван транспорт, продължителност на пътуването (въздушен, автомобилен, железопътен, воден или комбинация от тях), минимален брой участници и сключени застраховки;
 - мястото за настаняване, съответната му категория и вида на изхранване;
 - съвкупността от специфични и допълнителни услуги, включени в цената;
- размера и начина на изчисляване на отделните съставни елементи на цената и формиране на себестойността на туристическото пътуване.

Всяко туристическо пътуване с обща цена включва в състава си различни по обхват елементи, които формират неговата себестойност. *По правило общата цена е по-ниска от сбора на индивидуалните цени на включените основни и допълнителни услуги, които формират пакетната цена.* Целта е да се стимулира потреблението на допълнителни услуги, да се привлекат туристи чрез атрактивни пакети, включващи различни комбинации от основни и допълнителни услуги и да се постигне конкурентно предимство от доставчика на услугите. Независимо от различията при калкулирането на цената за конкретно туристическо пътуване може да се приложи една обща методика и технологична схема, която притежава възможности за адаптиране към конкретна ситуация.

Общата цена на туристическо пътуване (Vladimirova, 2010) включва определена съвкупност от основни и допълнителни туристически услуги. В основата на нейното формиране са два основни структурни елемента - себестойност и начислена върху нея процент комисионно възнаграждение за туроператора. Себестойността на пътуването включва общата сума на разходите за:

- транспорт до туристическото място и обратно;
- пребиваване в туристическия обект;
- други допълнителни разходи. Основно място в структурата на себестойността и на общата цена имат

разходите за пребиваване. *Техният пълен размер включва разходите за основни и допълнителни услуги, а също и разходите за издръжка на представителствата.*

При определяне на разходите за основни услуги се включват: таксите за трансфер, разходите за нощувка и хранене.

Таксите за трансфер се определят на основата на тарифи или на цени, които се уточняват в договорите с доставчиците.

Разходите за нощувка и хранене се включват в себестойността на пътуването най-често под формата на ол инклузив, пълен пансион, полупансион или нощувка със закуска. В тази връзка могат да се приложат такива варианти като: цена за нощувка, цена за нощувка със закуска, полупансионна цена, цена за пълен пансион (нощувка с включени закуска, обяд и вечеря), цена на база всичко включено в цената (ол инклузив). Определяща роля има категорията на обектите и други специфични условия в рамките на престоя. За да се формира общата сума на цената за нощувка и хранене цената за избрания вид пребиваване се умножава по броя на дните на престоя и се формира общата сума на разходите за нощувка и хранене.

Разходите за допълнителни услуги са в зависимост от включените в общата цена допълнителни услуги и равнището на техните цени. В практиката на туроператорите се прилага включването и на безплатни услуги, които се предоставят на постоянни клиенти или имат определена рекламна цел.

В случаите когато туроператорът има представителство в даденото туристическо място, в разходите за основни услуги се включват и разходи за представителство, които са в пряка зависимост от общата издръжка за функциониране на представителството и очаквания брой туристи за съответния период. По аналогичен начин се включват и разходите за издръжка на екскурзовод, водач на група, водач на превозно средство и пр.

Вторият елемент на себестойността на пътуването са **разходите за транспорт до туристическото място и обратно.**

Размерът и начинът на калкулиране на транспортните разходи в себестойността са в зависимост от вида на транспортното средство и организацията на пътуването. В тази връзка са възможни четири варианта:

Първи вариант -пътуването се извършва със собствен транспорт на туриста. Като правило при него разходите за транспорт се изключват от общата цена. А в случаите когато се извършва комбинирано пътуване, се начисляват допълнително такси за превоз на автомобила с кораб (респ. с влак), пътни такси и пр.

Втори вариант -пътуването се организира от туроператора със собствено транспортно средство. В тези случаи себестойността на пътуването се определя като разходите необходими за пътуването (за горива, амортизации, винетни такси и др.) се разделят на местата в транспортното средство. Обикновено стандартно натоварване на транспортното средство (80% от капацитета), позволява покриване на разходите за пътуването. При този вариант на непълна заетост на местата в транспортното средство себестойността на пътуването за един турист е по-висока в сравнение при пълна заетост. Допълнително заетите места, формират допълнителна печалба за туроператора. При пълна заетост на транспортното средство, транспортните разходи за един турист се определят като общата сума на транспортните разходи се раздели на броя на туристите. Към тях се включва и определен процент печалба за туроператора.

Трети вариант -пътуването се осъществява с помощта на пътнически транспорт за общо ползване. При този вариант размерът на транспортните разходи се определят от вида, от класата и от категорията на превозното средство, както и от допълнителните такси за багаж, ползване на спално място или на други допълнителни услуги, използвани от туриста по време на пътуването. При формиране на цената на пътуването с въздушен транспорт се начисляват допълнително летищни и горивни такси, допълнителни суми за застраховка и допълнителни такси за превоз на багаж над определени килограми и размери, съгласно тарифата на съответната авиокомпания. Калкулацията се извършва на основата на действащите транспортни тарифи при отделните видове транспорт. Особено важно изискване е да се използват всички преференции, свързани с груповите пътувания, които намаляват разходите за транспорт, а оттам и общата цена на пътуването.

Четвърти вариант -пътуването се извършва с наето от туроператора транспортно средство. При този вариант размерът на общите транспортни разходи е равен на размера на наема, който заплаща туроператора на съответната транспортна фирма. А размерът на транспортните разходи за един турист е в пряка зависимост от степента на използване на капацитета на транспортното средство по време на превоза. Най-благоприятна е ситуацията, при която броят на туристите осигурява 100%-тно използване на капацитета. Всяко незаето място означава увеличаване на себестойността на пътуването.

Третият елемент на себестойността на едно пътуване са другите разходи.

Те са свързани със заплащане на различни видове такси от туристите при организираното туристическо пътуване, като застраховки, такси и визи за документи, летищни и пристанищни такси и т.н.

Към така определената **себестойност на пътуването се начислява определен размер комисиона за туроператора и се формира общата цена на пътуването.** В преобладаващата част от случаите комисионата се установява като процентно отношение към себестойността. Когато предлагането и продажбата на пътуването се извършва само от или и от посредник, тогава в общата цена се включва и сумата на неговото комисионно възнаграждение. То може да бъде отчислено от комисионата за туроператора или включено по калкулативен път в общата цена на пътуването. Размерът на комисионата за туроператора е в силна зависимост от вида на пътуването, конюнктурата на пазара и други фактори. По принцип тя варира в широки граници -от 5% до 25%.

В практиката на туроператорите и туристическите агенти са възможни следните основни отношения при ценообразуване в процеса на предоставяне на услугата организирано пътуване и формиране на пакетната цена:

⑩ **туроператор-хотелиер.** Хотелът предоставя цена на туроператора в зависимост от сключения с него договор за определен брой изкупени стаи и степента на активност на сезона. Възможни са следните основни положения. *Първо* хотелът предоставя цена, която може да бъде нетна цена за туроператора (ТО) или цена на рецепция на хотела. В този случай ТО може да продаде стаята на една от двете цени, но за него е най-изгодно и конкурентно обосновано да калкулира цената на база на тази предоставена му от хотела, а не на база на цена на рецепция.

Второ

– хотелиерът предоставя на ТО цена каквато е на рецепция с включена комисионна. Туристическата такса като компонент от цената не подлежи на комисионно възнаграждение и се предоставя отделно. Тя може да бъде заплатена от туриста на ТО, или на рецепцията на хотела. Например: хотелиерът предоставя на ТО цена от 120 лв., на стая на вечер на база ол инклузив каквато е на рецепция с включена комисионна от 10 %. Туристическата такса като елемент на цената не подлежи на комисионно възнаграждение и е по 0,50 лв. на ден на човек. Клиентът заплаща на ТО, който издава му фактура с включен ДДС от 9 % и ваучер за настаняване.

- **туристически агент-хотелиер.** Съгласно изискванията на Закона за туризма, туристическият агент няма право да издава туристически ваучер. Той се издава само от туроператора. В случая ролята на агента тук е да направи резервация на туриста в хотела. Хотелиерът издава фактура на туриста с включен 9 % ДДС и изплаща съответната комисионна на туристическия агент за извършената услуга. От своя страна туристическият агент следва да издаде фактура за получената комисионна с начислен 20% ДДС;
- **туроператор-туроператор.** При този тип отношения един туроператор предоставя услугата туристическо пътуване с обща цена на база на закупени пакети от друг туроператор. При наличие на подобни договорни отношения първият туроператор предоставя на втория пакета на нетна цена и издава туристически ваучер на името на клиента на втория туроператор. Например: първият туроператор продава пакет за хотелско настаняване на база полупансион за изходящ туризъм на нетна продажна цена 1000 лв. Вторият туроператор продава пакета за хотелско настаняване на краен клиент, сключва договор с него за организирано пътуване с обща цена 1250 лв. и му издава туристически ваучер. Тази схема на покупкопродажна на пакет за хотелско настаняване крие известни рискове, защото вторият туроператор е еднакво отговорен дори и при фалит на първия туроператор, от който е закупил пакета. Тук водещ е принципът „от свое име и за своя сметка“. В същото време тези отношения предполагат гъвкавост в ценообразуването по отношение на формиране на пакетната цена от втория туроператор. Всяка цена над нетната покупна е печалба за него и той може да бъде ценово конкурентоспособен.
- **туроператор-туристически агент.** При този подход туристическият агент е само посредник между клиента и туроператора. Той сключва договор за организирано пътуване с обща цена от името и за сметка на туроператора, но не издава туристически ваучер и застраховки. Той не носи и отговорност пред туристите ако туроператора обяви фалит. При този подход на ценообразуване туристическият агент е информиран от туроператора, че пакетната цена е 800 лв. на база пълен пансион за 5 нощувки. Комисионната на агента може да бъде формирана

по един от следните начини: *първо* да е в процент към пакетната цена. Стандартно комисионната е 10 %, *второ* да е фиксирана сума на записан турист (например 35 лв.) и *трето* да е прогресираща – например до 10 записани туриста 10%, за 20 записани – 12% и над 20 записани – 15%. Процентът на комисионната за туристическия агент се определя от туроператора. Когато туристическият агент желае да направи отстъпка за сметка на своята комисионна, то тази отстъпка е от основната пакетната цена, в която не се включват отделните такси (летищни, горивни, допълнителни суми за застраховка и др.) и които не подлежат на комисионно възнаграждение.

Процесът на ценообразуване (респ. формирането на крайната цена) е свързан и с начисляване на данък върху добавената стойност, който е задължителен елемент на цената при данъчно задължените лица, регистрирани по ЗДДС.

Независимо от начина на предоставяне на туристическата услуга крайната цена за туриста се формира като сума от основната пакетна цена, комисионната за туристическия агент и начислен ДДС.

В българската практика при начисляване на ДДС в процеса на ценообразуване са приложими единна и диференцирана ставка. Диференцираната ставка (9%) се прилага единствено при начисляване на ДДС в процеса на ценообразуване в хотелиерството (респ. при предоставяне на услугата настаняване). Както бе посочено по-горе настаняването (респ. нощувката) като елемент на основните туристически услуги в организирани групи и/или индивидуални туристически пътувания се съпътства и от предоставяне на други основни и/или допълнителни услуги. **Оттук произтичат и особеностите при начисляване на ДДС в процеса на процеса на ценообразуване в туризма.**

За да е приложима диференцираната данъчна ставка е необходимо да бъде предоставена услугата нощувка (респ. настаняване) самостоятелно или в комбинация със следните услуги:

- нощувка и хранене;
- нощувка и транспортни услуги;
- нощувка, хранене и транспортни услуги.

Прилагането на диференцираната ставка не е допустимо, когато настаняването е съпътстващо към други услуги, включително хранене или транспорт. Например хотелиер предоставя услуга по организиране на празнично събитие в ресторанта на хотела, което включва храна, напитки и шоу-програма за участниците и гостите на събитието и нощувка. В този случай основната услуга се явява организираното празнично събитие, а нощувката е допълнителна услуга. Това е така, защото настаняването представлява единна услуга, включваща няколко елемента. В тази връзка, за да бъде приложима диференцираната данъчна ставка, елементите на услугата ползвани от туриста трябва да са тясно свързани, за да образуват една единна услуга, чието раздробяване е изкуствено. Поради задължителното наличие на основен елемент нощувка, за да е налице единна услуга, храненето и/или транспорта трябва да са тясно свързани с нощувката, за да представляват единно цяло (една и единна услуга). Това се постига, когато всички елементи се предлагат общо (с обща, респ. пакетна цена).

Когато турист закупи от хотелиер само нощувка се прилага диференцирана ставка от 9%. Но ако по време на престоя си в хотела, туристът реши да се възползва от услугите на ресторанта в хотела, то в случая храненето представлява отделна услуга, която не е свързана с нощувката и за предоставянето на тази услуга не се прилага диференцирана ставка.

При положение, че някой от елементите на настаняването (хранене и/или транспорт) се предоставят от трети лица (например хранене в ресторант, който не е прилежащ към хотела, респ. не е собственост на хотелиера), за да е възможно прилагане на диференцирана ставка, то тези услуги трябва да съпътстват нощувката и да не влияят съществено върху общата цена, т.е. да съставляват малка част от нея.

Съгласно разпоредбите на чл. 128 от ЗДДС, когато основната доставка (в случая нощувка) се съпътства от друга (хранене, транспорт или други допълнителни услуги, включени в организираното пътуване) и плащането е определено общо (в условията на пакетна цена) се приема, че е налице една основна доставка. Според практиката на Съда на Европейския съюз, съпътстваща е тази доставка, която от гледна точка на получателя (респ. туриста) няма самостоятелно значение и сама по себе си не представлява цел на неговото пътуване, а се явява допълнение или повишава качеството (предоставя допълнителна ценност на туриста) на основния предмет на доставка (нощувка). При условията на съпътстваща доставка услугата по настаняване може да включва и други туристически услуги, които обичайно се предоставят на туристите. Такива могат да бъдат:

- ползване на паркинг, сейф за съхранение на ценности;
- шезлонг и плажен чадър;
- ползване на басейн и други.

Когато тези услуги са включени и способстват за повишаване качеството на туристическата услуга (предоставят допълнителна ценност на туриста), то те имат съпътстващ характер и спрямо тях също се прилага диференцирана ставка от 9%. При предоставяне на хранене или транспорт от хотелиер, който не предоставя нощувка, се прилага данъчна ставка от 20%.

Възможно е хотелиерът да предоставя на туристите с обща цена както услуги по настаняване, така и други услуги, които имат самостоятелно значение. Типичен пример са услуги по настаняване, предоставени от хотелиера в стопанисвания от него хотел и хранене в ресторант, прилежащ към хотела (стопанисван от хотелиера) и услуги, предоставени от трети лица. Такива могат да бъдат транспортна услуга до далечна дестинация (екскурзия по време на престоя на туриста), ползване на конгресна зала, посещение на атракционна програма в друго заведение за развлечение и др. В тези случаи доставките, предоставени на хотелиера от трети лица нямат съпътстващ характер независимо, че са формирани с обща цена, то те са обект на самостоятелно данъчно третиране. По отношение на услугите, които нямат съпътстващ характер и хотелиерът действа като туроператор не се прилага намалена ставка от 9%.

При определяне на данъчната основа на включените в общата цена услуга по настаняване и услуги, за които хотелиерът действа като туроператор, съгласно решенията на Съда на ЕС общите правила за определяне на данъчната основа за целите на начисляване на ДДС не биха могли да се приложат при определянето на данъчната основа за частта от общия пакет, състояща се от лично доставените услуги. *За тази цел Съда на ЕС препоръчва използването на два подхода за определяне на данъчната основа на двата компонента на доставката:*

- **разходен подход**, при който хотелиерът, който прилага обща цена, изчислява размера на всички разходи, които поема по предоставяне на основната доставка;
- **пазарноориентиран подход**, основан на пазарните цени. В този случай пазарната цена на настаняването е цената на стаята, която хотелиерът прилага по отношение на туристи, ползващи единствено услугата настаняване.

В случаите, когато хотелиер ползва услугите на друг хотелиер за настаняване и изхранване на туристи са приложими следните данъчни ставки: при предоставяне на нощувка от един хотелиер на друг, който я предоставя на клиентите си, се прилага диференцирана ставка от 9%; при предоставяне на хранене от един хотелиер на друг, който я предоставя на клиентите си, се прилага ставка от 20%; при нощувка и хранене с обща цена, предоставена от един хотелиер на друг, който я предоставя на клиентите си, се прилага диференцирана ставка от 9%.

При положение, че услугите не са договорени с обща цена за нощувката се прилага 9%, а за храненето – 20%.

Когато туроператор предоставя на друг туроператор туристически услуги с цел последваща препродажба, включващи настаняване за пренощуване, хранене в атракционен заведение и транспорт за отделните услуги са приложими следните данъчни ставки:

- за услугата настаняване за пренощуване се прилага намалена ставка от 9%; за предоставяне на ресторантьорски и/или транспортни услуги се прилага единна ставка от 20%. При доставки на туристически услуги, предоставени от туристически агент, когато той действа при условията на пряко представителство от името и за сметка на туроператор, то цената, която туристът заплаща на туристическия агент, няма характер на възнаграждение за него. Това е така, защото сумата се дължи за туристически пакет, по която доставчик е туроператор, а не туристическия агент. При тази ситуация са налице следните две доставки:

- доставка на туристически пакет между туроператора и туриста, за която се прилага намалена ставка от 9%; □ доставка на посредническа услуга от туристическия агент към туроператора или туриста, за която агента прилага ставка от 20%.

За доставки по организиране на семинари, конгреси, образователни мероприятия и свързани с тях услуги по пътуване и престой с обща цена, съгласно практиката на Съда на ЕС са приложими следните данъчни ставки:

- *намалена данъчна ставка от 9%, когато данъчно задълженото лице, което предоставя услуга по организиране на семинар, конгрес или образователно и друго подобно мероприятие, осигурява и услугата настаняване в стопанисван от него хотел;*
- единна данъчна ставка от 20% за доставка на стоки и услуги, свързани с организиране на мероприятиято, но нямащи характер на туристически услуги като наем на зала, кетъринг, лекционни часове, допълни материали по обучението и други.

References

1. Vladimirova, Y., 2010. Tsheni I tshenoobrazuvane. Sofia: Universitetsko Izdatelstvo Stopanstvo.
2. Neshkov, M., 1995. Tehnologiya I organizatshiya na turistichesshkata deinost. Sofia: Nov Bulgarski universitet.
3. Sud na Evropeyskiya suyuz [online] Available at: <https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/court-justice_bg [Accessed September, 20th, 2016].
4. Zakon za danuka vurhu dobavenata stoynost, DV. Br. 63 ot 2006 I br. 88 ot 2016.
5. Zakon za turizma, DV. Br. 30 ot 2013 I br. 75 ot 2016.
6. Pravilnik za prilagane na Zakona za danuka vurhu dobavenata stoynost, DV. Br. 76 ot 2006 I br. 70 ot 2016.